

LES PISTOLES ELÈCTRIQUES COM A DOTACIÓ POLICIAL A CATALUNYA: ELEMENTS PER AL DEBAT

MARÇ 2016

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

LES PISTOLES
ELÈCTRIQUES COM A
DOTACIÓ POLICIAL A
CATALUNYA:
ELEMENTS PER AL
DEBAT
MARÇ 2016

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya

1a edició: Març de 2016

Les pistoles elèctriques com a dotació policial a catalunya: elements per al debat. Març 2016

Maquetació: Síndic de Greuges

Imprès sobre paper ecològic

Disseny original: America Sanchez

Foto portada: © Generalitat de Catalunya

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ	5
1. JUSTIFICACIÓ DE L'INFORME	5
2. ANTECEDENTS	5
3. OBJECTIU DE L'INFORME	6
4. SISTEMÀTICA I METODOLOGIA	6
2. ARMES ELÈCTRIQUES	9
1. CONCEPTE I TIPUS	9
2. FUNCIONAMENT DE LES PISTOLES ELÈCTRIQUES	9
3. LESIÓ I MORTS COM A CONSEQÜÈNCIA DE LES PISTOLES ELÈCTRIQUES	10
3. MARC LEGAL	13
1. L'ÚS DE LA FORÇA	13
2. DISPOSICIONS GENERALS SOBRE L'ÚS DE LES ARMES PER PART D'AGENTS DE POLICIA	13
3. DADES SOBRE EL NOMBRE DE PISTOLES TIPUS TASER	15
4. ESTÀNDARDS INTERNACIONALS	17
5. L'ÚS DE LES PISTOLES PER PART DE LA POLICIA DE LA GENERALITAT	19
6. L'ÚS DE LES PISTOLES ELÈCTRIQUES PER PART DE LES POLICIES LOCALS	21
7. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	35

1. PRESENTACIÓ

1. Justificació de l'informe

A principis del mes de març de 2015 es publica als mitjans de comunicació una informació sobre el vistiplau del Departament d'Interior al projecte d'introducció, al llarg d'aquell any, de l'ús de les pistoles elèctriques de la marca Taser per part d'algunes unitats de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra (en endavant, PG-ME). Segons els mitjans, les previsions eren adquirir un centenar de pistoles elèctriques de l'últim model de Taser, l'X26P, les mateixes que els últims anys sembla que utilitzen gairebé mig centenar de policies locals de Catalunya.

Poc després, l'aleshores conseller Ramon Espadaler explica en seu parlamentària que el que s'havia anunciat era la decisió política de l'adquisició de dispositius conductors d'energia (pistoles elèctriques o DCE) i que s'ha iniciat la tramitació d'un procediment de licitació obert harmonitzat per al subministrament de 134 unitats d'aquests dispositius per a la PG-ME per al període 2015-2016, juntament amb la càmera com a eina de control de l'ús.

Posteriorment, la premsa es fa ressò de l'inici efectiu d'aquesta licitació i el director general de la Policia, Albert Batlle, posa de manifest que la voluntat del Departament és proveir-se d'aquest armament en el darrer trimestre de 2015 o el primer de 2016.

Finalment, el mes de febrer de 2016, i en resposta a una pregunta parlamentària, el conseller Jordi Jané supedita l'efectiva adquisició d'aquestes armes al resultat del debat que en faci el Parlament de Catalunya. Així doncs, en el moment de cloure aquest informe no consta que el Departament hagi adquirit cap pistola Taser, sinó que estaria en procés de licitació. En canvi, algunes policies locals ja fa temps que les van incorporar i les han utilitzat.

Davant del l'anunci del Departament d'Interior, el Síndic, en la seva funció de defensa dels drets i les llibertats de les persones i en la seva condició de Mecanisme Català per a la Prevenció de la Tortura, decideix obrir una actuació d'ofici amb l'objectiu de fer un seguiment exhaustiu de l'ús d'aquestes

armes per part de les policies de Catalunya, i també per valorar la conveniència d'incorporar-les a les dotacions de la PG-ME i de les policies locals de Catalunya.

2. Antecedents

L'any 2007, en què hi havia com a consellera d'Interior Montserrat Tura, ja s'havien adquirit set pistoles elèctriques que es van assignar al Grup Especial d'Intervenció, però llavors el Govern no en va autoritzar l'ús. Fins i tot, el seu successor, Joan Saura, va elaborar una directiva interna sobre l'ús d'armes i eines policials que n'excloïa de manera expressa la utilització. Posteriorment, l'any 2011, el conseller Felip Puig va rebutjar una proposta d'un sindicat policial i va descartar que els mossos en fessin ús, al·legant, segons informacions d'agència, que hi havia informes que advertien de la seva perillositat, atès que havien provocat la mort d'algunes persones que n'havien rebut la descàrrega. No obstant això, el Departament d'Interior no ha fet esment d'aquests informes en resposta a la petició d'informació que el Síndic de Greuges li ha adreçat en el marc de l'elaboració d'aquest informe.

El canvi de criteri de la conselleria es produeix després que s'hagin produït reduccions polèmiques al carrer. La mort d'un home la matinada del dia 6 d'octubre de 2013 després de ser detingut per la PG-ME i la mort de dues persones més el 2 d'abril de 2014 després de ser reduïdes i detingudes per la PG-ME (fets que van tenir lloc a Barcelona i Salou, respectivament) sembla que van marcar un punt d'inflexió en el debat sobre la intervenció policial i, en concret, sobre els protocols d'actuació que la policia fa servir per reduir i detenir persones a la via pública en supòsits de greu alteració conductual.

En aquest sentit, en una sessió de control al Parlament, el conseller Espadaler va justificar la decisió d'introduir les pistoles elèctriques per la necessitat de disposar d'eines que "permetin cobrir l'espai que va entre l'ús d'una eina reglamentària i determinades reduccions en les quals es necessita un nombre important d'agents". D'altra banda, en defensa la incorporació perquè és una "arma no letal" que pot ajudar els agents a millorar la seva tasca i és menys lesiva que altres instruments com ara les pistoles de foc.

El cert és que, com es veurà més endavant, les pistoles Taser són armes paralitzants que descarreguen electricitat sobre la persona per immobilitzar-la momentàniament. En una gran majoria de casos aquestes descarregues provoquen contracció muscular generalitzada que indueix a una paràlisi temporal i causa a la persona afectada una caiguda al terra. Malgrat que se les cataloga com a armes no letals, s'ha documentat la mort de persones arreu del món després d'haver rebut les descàrregues d'aquestes armes.

D'altra banda, els organismes internacionals encarregats de la defensa dels drets humans també han detectat que aquestes armes, per les seves característiques inherents, són susceptibles de ser utilitzades de forma abusiva. És per això que entitats i organitzacions no governamentals hi han mostrat el seu rebuig i n'han demanat la prohibició. En aquest sentit, una plataforma integrada per diverses entitats socials així ho ha demanat expressament.¹

Per tant, davant aquest context es considera imprescindible fer un informe ampli i detallat sobre què se sap de les pistoles elèctriques Taser, l'ús que en fan les policies de Catalunya i els seus efectes. Malgrat que els estudis elaborats sobre aquest tema encara no siguin conclouents, és evident que la utilització d'armes de descàrrega elèctrica suposa riscos específics per a la salut, que de vegades poden ser letals.

Addicionalment, el debat sobre aquest tipus de dispositiu s'ha d'emmarcar en el debat més ampli sobre el model de seguretat pública de Catalunya. Aquest model, sobre la base d'un concepte àmpliament acceptat de seguretat, hauria d'incloure mesures de prevenció, mediació i reacció. Dins d'aquestes mesures, que impliquen l'ús de la força de la qual l'Estat té el monopoli, és on cal debatre i decidir quins instruments o eines són les més adequades. Introduir una nova arma, com ara les pistoles elèctriques, sense haver establert prèviament el model de seguretat pública pot semblar un exercici d'improvisació impropï d'una policia d'un país democràtic.

3. Objectiu de l'informe

L'objectiu principal d'aquest estudi és fer una diagnosi sobre l'ús i el funcionament de les pistoles elèctriques Taser a Catalunya, la seva capacitat lesiva i la idoneïtat que formin part de la dotació policial o no. Tota l'anàlisi es fa a partir de l'experiència internacional i nacional, els estudis publicats sobre la matèria i el posicionament d'organismes com ara el Comitè per a la Prevenció de la Tortura (CPT) del Consell d'Europa i el Comitè contra la Tortura (CAT), que han abordat aquest tema en alguns dels seus informes.

Un segon objectiu, que complementa l'anterior, és l'estudi de l'ús que en fan específicament les policies locals d'arreu de Catalunya, atès que fins ara es desconeixien les unitats en servei i les directrius o la formació específica que han rebut els agents sobre la matèria.

En aquest marc, s'ha fet una enquesta i una anàlisi acurada de cadascuna de les policies locals de Catalunya amb la finalitat de posar de manifest les diverses casuístiques que hi ha entorn d'aquesta qüestió.

En síntesi, l'informe ha d'ajudar a aprofundir l'anàlisi entorn d'aquest tipus d'armament amb la finalitat que sigui objecte de tractament i de debat legislatiu, en la línia de debats anteriors com ara el que hi ha haver sobre les pilotes de goma, a fi de reglamentar els instruments que ha d'utilitzar la Policia de Catalunya en les tasques de seguretat i d'ordre públic.

4. Sistemàtica i metodologia

L'informe s'ha organitzat en les vuit parts següents:

Part 1. Presentació: s'hi descriuen les motivacions que originen l'elaboració de l'informe, els objectius que es persegueixen i algunes consideracions metodològiques.

Part 2. Les pistoles elèctriques Taser: s'hi descriu què són i com funcionen, quins

---

¹ Es tracta de la plataforma Stop Taser. El seu manifest i la llista d'entitats que la integren es pot trobar al lloc web: <https://stoptaser.wordpress.com>.

models hi ha, i també els aspectes tècnics i els efectes sobre la salut humana.

Part 3. Marc legal: conté una descripció sobre quina és la normativa que n'empara l'ús, a escala estatal i internacional.

Part 4. Estàndards internacionals: s'hi recull el posicionament sobre aquesta matèria del Comitè per a la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa i del Comitè contra la Tortura de les Nacions Unides.

Part 5. L'ús de les pistoles per part de la PG-ME: partint de la premissa que encara no en disposa, l'apartat recull la informació facilitada pel Departament d'Interior sobre el projecte d'introduir-les i els aspectes que s'han tingut en compte per a la seva futura utilització.

Part 6. L'ús de les pistoles per part de les policies locals de Catalunya: presenta els municipis amb policia local que tenen en servei alguna pistola elèctrica, cas en el qual es descriu la normativa interna en què s'emparen, els procediments de treball, la formació i els agents encarregats de fer-les servir, entre altres indicadors.

Part 7. Conclusions i recomanacions

Com s'esmentava anteriorment, aquest informe té com a punt de partida l'actuació d'ofici oberta sobre l'adquisició i ús de les pistoles elèctriques Taser (AO 35/2015). En el marc d'aquesta actuació d'ofici, el Síndic s'ha adreçat a la Direcció General de la Policia i a cadascun dels ajuntaments de Catalunya dotats de policia local per demanar tota la informació i la documentació disponible sobre aquest assumpte, els quals han respost tots. El contingut del qüestionari adreçat a aquestes institucions es resumeix als capítols 5 i 6, respectivament, d'aquest informe.

Pel que fa a les policies locals, s'han volgut representar gràficament els indicadors i les variables estudiats a partir d'una taula comparativa. Després, se n'han extret les dades més destacables i s'han agrupat a partir d'unes taules, que són comentades.

Finalment, per a l'elaboració de l'informe també s'han consultat estudis científics, reculls de diaris, articles i bibliografia existent sobre la matèria.

2. ARMES ELÈCTRIQUES

1. Concepte i tipus

Les armes elèctriques pretenen constituir una alternativa a les armes de foc per controlar les persones que es consideren perilloses, que estan greument agitades o que es troben sota els efectes de les drogues. N'hi ha de dos tipus:

- Dispositius de descàrrega per contacte (DDC), que per produir la descàrrega elèctrica sobre la persona han d'entrar-hi en contacte directe.
- Dispositius conductors d'energia (DCE), que produeixen la descàrrega elèctrica a distància.

Ahora, dins de cada tipus hi ha diferents marques i models. El dispositiu conductor d'energia més conegut és el Taser i, dins d'aquest, consta que hi ha diferents models.

El dispositiu Taser és una arma electrònica d'immobilització disponible que es comercialitza des de 1974. No és una arma de foc, tot i que s'hi assembla, i el seu fabricant la denomina com un "dispositiu de control electrònic" (DCE). En síntesi, és un instrument paralitzant, atès que mitjançant les descàrregues elèctriques s'immobilitza la víctima com a conseqüència d'una contracció muscular involuntària dolorosa que paralitza les habilitats motrius.

2. Funcionament de les pistoles elèctriques

El funcionament de les armes elèctriques, ja siguin DDC o CED, es basa en el transformador elèctric. Com ja s'ha esmentat, la pistola Taser té dos tipus de funcionament, per contacte directe o a distància (disparant els elèctrodes), la qual cosa permet la

separació entre el policia i l'objectiu. Segons els estudis científics publicats,² a distància és quan és més efectiva. Utilitza impulsos elèctrics emulant els humans per estimular els nervis que controlen el moviment, i així anul·lar-ne el control.

Els elèctrodes de la pistola Taser són propulsats mitjançant un cartutx de nitrogen. La càpsula, on s'allotja el cartutx, inclou els dos elèctrodes i el cable conductor mitjançant el qual es produeix la descàrrega. Quan es dispara, els dos elèctrodes es claven en l'objectiu mitjançant el cable conductor, que els manté connectats a la pistola. Mentre l'agent manté premut el gallet, es produeix la descàrrega elèctrica, normalment entre un i cinc segons.

La diferència principal entre la pistola Taser i un DDC és que la Taser interfereix en el sistema nerviós muscular i immobilitza la persona, mentre que el DDC o la resta de defenses elèctriques afecten únicament el sistema nerviós sensorial i produeixen un dolor molt intens a la zona de contacte.

Respecte als efectes del corrent elèctric en els cossos humans,³ la pistola Taser proporciona un corrent, segons el fabricant, d'entre 2,01 mA i 3,6 mA. Per tenir una referència, si s'apliquen sobre el cos humà corrents de l'ordre d'un mil·liampere produeixen un lleu formigueig a la zona de contacte. Si s'apliquen 10 mA, es produeixen contraccions musculars que impedeixen, per exemple, que una mà agafada a un cable pugui deixar-lo. En canvi, a partir d'intensitats de 50 mA, les contraccions poden afectar tots els músculs, inclosos els respiratoris, de manera que si el contacte és perllongat produirà una asfixia, seguida de parada cardíaca i mort.

Des del punt de vista forense, es consideren letals per als éssers humans les

² A. Aguilar Pallarès; J.F. Morante Barragán; M. Novelle Rodríguez i M. Subirana Domènech: "Armas eléctricas: ¿qué sabemos? ¿qué ignoramos?", *Cuadernos de Medicina Forense* 2013; 19 (3-4), disponible a: http://scielo.isciii.es/scielo.php?pid=S1135-76062013000200003&script=sci_arttext (darrera consulta, febrer de 2016).

³ Informe 4/11 de ASOPOL sobre armas incapacitantes: El Taser, disponible a: <https://policia.local.wordpress.com/2011/12/17/informe-411-de-asopol-sobre-armas-incapacitantes-el-taser/> (darrera consulta, febrer de 2016).

descàrregues amb intensitats a partir de 75 a 100 mA. A partir d'aquestes intensitats és quan es pot produir fibril·lació ventricular. Per tant, segons el que estableixen els experts en medicina, les exposicions de curta durada a corrents elèctrics de menys de 10 mA es poden considerar no perjudicials per a la salut.

3. Lesions i morts com a conseqüència de les pistoles elèctriques

La utilització de les defenses elèctriques per funcionaris encarregats de fer complir la llei ha estat objecte de preocupació i debat des d'una perspectiva de drets humans, atès que s'han atribuït morts a conseqüència del seu ús. Malgrat que se les cataloga com a armes no letals, Amnistia Internacional recull en el seu informe de l'any 2007⁴ la mort de 269 persones als Estats Units, de juny de 2001 a juny de 2007, i de 15 persones al Canadà, entre mitjan 2003 i juny de 2007, després d'haver rebut descàrregues d'aquestes armes.

A més dels possibles efectes letals, també s'ha denunciat que, per les seves característiques inherents, són fàcilment utilitzables de forma abusiva.

L'efecte de les armes elèctriques, pel que fa a la seva capacitat lesiva, i la idoneïtat de formar part de la dotació policial o no han estat motiu de debat en diversos articles d'àmbit nacional i internacional. Diversos informes intenten donar resposta a les preguntes sobre si les pistoles elèctriques poden provocar la mort o no. En l'article científic de *Cuadernos de Medicina Forense* ("Armas eléctricas: ¿qué sabemos? ¿qué ignoramos?") es posa de manifest que en algunes publicacions s'argumenta que quan hi ha hagut morts al voltant de l'ús de

pistoles elèctriques, rara vegada aquesta es va produir com a conseqüència directa d'aquestes.⁵ Malgrat això, altres publicacions no dubten dels potencials efectes lesius d'aquestes armes per al cor,⁶ i conclouen que les DCE poden causar parades cardíques com a conseqüència d'una fibril·lació ventricular, i que després d'una taquicàrdia o fibril·lació ventricular sense reanimació es desenvolupa una asístole.

Així mateix, la conclusió que n'extreuen els quatre autors de l'article publicat a *Cuadernos de Medicina Forense* és que hi ha factors de risc potencial (cardiopatia prèvia, estat d'intoxicació, etc.) que poden ser desconeguts per la policia en el moment d'utilitzar aquestes armes, i que poden posar en perill la vida i la salut de la persona que rep la descàrrega.

Des d'un punt de vista mèdic forense, consideren que l'atribució d'una mort en aquests casos és molt controvertida, i que cal analitzar els possibles factors de risc associats per confirmar o descartar una veritable relació causa-efecte. En tot cas, arriben a la conclusió que, malgrat l'extensa bibliografia analitzada, encara queda molt per conèixer d'aquest tipus d'armes.

A escala internacional, destaca un estudi elaborat per metges d'urgències a la Universitat de Califòrnia, que no va mostrar efectes duradors o seqüeles del DCE en individus sans,⁷ o l'estudi del Sake Forest Baptist Medical Center (Carolina del Nord), publicat en l'edició de juny del *Journal of Emergency Medicine*, que exposa les conclusions mèdiques que evidencien que no hi ha complicacions cardíques després de l'impacte amb una Taser. A més, se suma a l'evidència mèdica acumulada que les armes Taser són segures, eficaces i que els seus riscos en general són bastant baixos.

⁴ Amnistia Internacional: *Voltios sin control. Uso de las pistolas tipo Taser y otras defensas eléctricas por las fuerzas de seguridad en España*, setembre 2007. Disponible a: <https://www.es.amnesty.org/uploads/media/taser05.pdf> (darrera consulta, febrer de 2016).

⁵ Reed L.D.: "Deaths of people who received an electrical shock from conducted energy devices or stun guns", *Public Health Rep.* 2009; 124(2):187.

⁶ Zipes DP.: "Sudden cardiac arrest and death following application of shocks from a TASER electronic control device". *Circulation.* 2012; 125(20):2417-22. Més recentment, del mateix autor: "TASER electronic control devices can cause cardiac arrest in humans", *Circulation* 2014, 2014 Jan 7;129 (1):101-11.

⁷ "Test Show Health Humans Not Harmed By Taser" (UC San Diego Health, 2007). Disponible a: https://health.ucsd.edu/news/2007/Pages/5_17_Taser.aspx (darrera consulta, febrer de 2016).

Ara bé, segons l'article de *Cuadernos de Medicina Forense*, les valoracions de seguretat que es fan en els estudis elaborats per autors vinculats amb les empreses que comercialitzen aquests dispositius (principalment l'empresa Taser) estan esbiaixades a favor de la seva seguretat.

Finalment, en l'informe esmentat d'Amnistia Internacional es fa constar que l'any 2005 el Ministeri de l'Interior va contestar per carta un seguit de preguntes

formulades per Amnistia Internacional, en relació amb la utilització de les armes tipus Taser per part de les forces i els cossos de seguretat de l'Estat (FCSE), en què afirmava el següent:

“Si bé no es consideren armes letals per part dels fabricants, l'ús pot comportar perillositat en funció dels òrgans del cos humà als quals es dirigeixin, de manera que s'aconsella que l'ús es dirigeixi a una zona corporal no conflictiva”.

3. MARC LEGAL

1. L'ús de la força

El monopoli de la força constitueix un dels trets característics de l'estat modern, que representa simbòlicament aquesta competència mitjançant la institució de la policia. Aquesta prerrogativa no és un dret absolut, sinó que el seu exercici requereix un constant equilibri en l'arbitratge dels drets contraposats. Aquest fet exigeix establir-ne una limitació i proveir-se d'uns principis que l'informin.

Aquesta necessitat queda recollida explícitament en l'exposició de motius de la Llei orgànica 2/1986, d'1 de març, de forces i cossos de seguretat (LOFCS). Aquesta norma dona compliment al mandat constitucional de l'article 104.2 de la Constitució, que estableix una reserva de llei orgànica pel que fa als principis d'actuació de les forces i els cossos de seguretat, a més de les seves funcions i estatuts.

Per tant, la policia té com una de les seves funcions exercir la força de l'estat d'acord amb els principis de congruència, oportunitat i proporcionalitat en la utilització dels mitjans al seu abast, entre els quals hi ha les armes de foc i la munició de dotació reglamentària. En la mesura que la utilització de la força es presenta com una mesura extrema dins d'una progressió de mitjans al seu abast, cal delimitar els criteris que permetin establir quins són els supòsits en què es pot utilitzar. Aquests criteris figuren en els principis bàsics d'actuació que estableix la LOFCS en l'article 5 i són aplicables a tots els membres de tots els col·lectius policials. L'article 5.1 LOFCS els agrupa en els apartats següents:

- Adequació a l'ordenament jurídic
- Relacions amb la comunitat
- Tractament dels detinguts
- Dedicació professional
- Secret professional

- Responsabilitat

Pel que fa a les relacions amb la comunitat, l'epígraf c) de l'article 5.2 LOFCS estableix el següent:

c) En l'exercici de les seves funcions han d'actuar amb la decisió necessària, i sense demora quan en depengui evitar un dany greu, immediat i irreparable; i en fer-ho s'han de regir pels principis de congruència, oportunitat i proporcionalitat en la utilització dels mitjans al seu abast.

Així doncs, com a marc d'actuació general, en l'ús de la força caldrà utilitzar en primer lloc mitjans no violents i cal considerar l'ús de les armes de foc com una mesura excepcional.

2. Disposicions generals sobre l'ús de les armes per part d'agents de policia

Dos documents de les Nacions Unides estableixen el marc general de l'ús de la força amb arma de foc per part de forces policials. Els Principis bàsics sobre l'ús de la força i les armes de foc per part dels funcionaris encarregats de fer complir la llei o Principis de l'Havana (1990) estableixen que "els governs i els organismes que han de fer complir la llei han d'adoptar i aplicar normes i reglamentacions sobre l'ús de la força i les armes de foc contra les persones per part dels funcionaris encarregats de fer complir la llei."

Més concretament, d'acord amb el Codi de conducta per als funcionaris encarregats de fer complir la llei de les Nacions Unides,⁸ l'ús de les armes de foc es considera una mesura extrema i s'haurà de fer tot el possible per excloure'n l'ús, especialment contra infants i adolescents. En general, no s'han d'emprar armes de foc excepte quan un presumpte delinqüent ofereixi resistència armada o posi en perill d'alguna manera la vida d'altres persones i no es pugui reduir o aturar aplicant mesures menys extremes. A més, sempre que es dispari una arma de foc, se n'haurà d'informar immediatament les autoritats competents.

Per la seva banda, la Resolució sobre la policia del Consell d'Europa⁹ es limita a assenyalar en el número 13 de les normes de deontologia

⁸ Resolució 34/169 de l'Assemblea General de l'ONU, 17 de desembre de 1979.

⁹ Resolució 690 de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa (1979).

que “és necessari donar als funcionaris de policia instruccions clares i precises sobre la manera i les circumstàncies en què han de fer ús de les armes.”

Seguint aquestes directrius, l'article 5.2 d) LOFCS estableix que els membres dels cossos i les forces de seguretat únicament han d'utilitzar l'arma de foc en dues situacions:

- quan hi hagi un risc racionalment greu per a la seva vida, la seva integritat física o la de terceres persones;

- en les circumstàncies que puguin suposar un risc greu per a la seguretat ciutadana i sempre de conformitat amb els principis de congruència, oportunitat i proporcionalitat.

El Reial decret 137/93, de 29 de gener, pel qual s'aprova el Reglament d'armes, estableix els requisits, les condicions de fabricació, el comerç, la tinença i l'ús d'armes. D'acord amb l'article 1.4 “queden exclosos en l'àmbit d'aplicació del reglament, i es regeixen per la normativa especial dictada a aquest efecte, l'adquisició, la tinença i l'ús d'armes per les forces armades i les forces i cossos de seguretat”. L'article 5.1 del Reglament prohibeix la publicitat, la compravenda, la tinença i l'ús de determinades armes, llevat dels funcionaris especialment habilitats.

Per tant, la legislació estatal preveu la possibilitat excepcional que els cossos i les forces de seguretat i altres funcionaris públics utilitzin les defenses elèctriques i, en aquest sentit, cal que l'òrgan competent adopti una decisió d'habilitació.

D'acord amb la Llei 2/1986, les forces i els cossos de seguretat de l'Estat, integrats pel Cos Nacional de Policia i la Guàrdia Civil, depenen del Ministeri de l'Interior.

Correspon a les comunitats autònomes coordinar l'actuació dels cossos de seguretat de l'àmbit autonòmic quan en disposin i, de conformitat amb la llei esmentada i la Llei de bases de règim local, coordinar l'actuació de

les policies locals en l'àmbit territorial de la comunitat amb competència per establir l'homologació dels diferents cossos de policies locals, en matèria de mitjans tècnics per augmentar-ne l'eficàcia i la col·laboració. Però els cossos de policia local tenen caràcter municipal i depenen directament de les corporacions respectives, que són les responsables de l'organització, l'equipament i la dotació en matèria d'armes de la policia local. Per tant, com es veurà més endavant, les policies locals disposen d'un alt grau d'autonomia normativa en aquesta matèria.

El Reglament d'armes inclou en el capítol VIII un règim sancionador amb les mesures que s'han d'aplicar en cas d'infringir el reglament esmentat. Així, de conformitat amb l'article 160, “les infraccions comeses pels membres de les forces armades, de les forces i cossos de seguretat de l'Estat i dels cossos de policia de les comunitats autònomes i de les entitats locals, en relació amb la tinença i l'ús d'armes en l'exercici de les seves funcions, seran sancionades per les autoritats a les quals correspongui la competència d'acord amb el que estableixen els règims disciplinaris respectius”. La competència exclusiva en matèria d'armes i explosius és exercida a través de la Direcció General de la Guàrdia Civil.

En l'àmbit de les competències de la Unió Europea, el Reglament (CE) 1236/2005 del Consell¹⁰ prohibeix l'exportació i la importació de determinades mercaderies i exigeix una autorització per a l'exportació d'altres. Les llistes de les mercaderies en qüestió figuren en el Reglament d'execució (UE) 775/2014 de la Comissió.¹¹ La llista de mercaderies per a l'exportació de les quals és necessària una autorització inclou, entre d'altres, les armes portàtils de descàrrega elèctrica de més de 10.000 voltis (les Taser arriben fins als 50.000).

A una pregunta parlamentària a la Comissió Europea sobre l'ús de les pistoles Taser a l'Estat espanyol, formulada el 24 de febrer de 2015, i en particular sobre quina era la valoració que feia la Comissió sobre l'ús

¹⁰ Reglament (CE) 1236/2005 del Consell, de 27 de juny de 2005, sobre el comerç de determinats productes que es poden utilitzar per aplicar la pena de mort o infligir tortura o d'altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants.

¹¹ Reglament d'execució (UE) 775/2014 de la Comissió, de 16 de juliol de 2014, pel qual es modifica el Reglament 1236/2005, del Consell, sobre el comerç de determinats productes que es poden utilitzar per aplicar la pena de mort o infligir tortura o d'altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants.

d'aquestes armes en contra de l'opinió d'organitzacions com ara Amnistia Internacional i institucions com ara les Nacions Unides, la vicepresidenta Mogherini, en nom de la Comissió, responia, en data 14 d'abril de 2015, el següent:

“En l'àmbit de competències de la legislació de la UE, el Reglament 1236/2005 del Consell prohibeix l'exportació i la importació de determinades mercaderies i exigeix una autorització per a l'exportació d'altres. Les llistes de les mercaderies en qüestió figuren en el Reglament d'execució (UE) 775/2014 de la Comissió. La llista de mercaderies respecte a les quals és necessària una autorització inclou les armes portàtils de descàrrega elèctrica (Taser). Amb els controls que s'apliquen a les exportacions d'aquest tipus d'armes es pretén evitar que siguin utilitzades per practicar tortures o altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants en tercers països.”

També afegia que “fora de l'àmbit de competències de la legislació de la UE, els estats membres han de respectar les seves obligacions internacionals i nacionals en matèria de drets fonamentals, en particular el Conveni europeu per a la protecció dels drets fonamentals i de les llibertats fonamentals.”

En suma, la Comissió Europea no es pronuncia sobre l'ús d'aquestes armes en territori espanyol –o en qualsevol altre estat membre–, més enllà del compliment de les restriccions a la importació i l'exportació, i es limita a referir-se genèricament als deures basats en els drets humans que tenen els estats membres.

3. Dades sobre el nombre de pistoles tipus Taser

Malgrat que sovint es fa referència a la proliferació d'armes elèctriques, el cert és que no hi ha estudis que indiquin amb precisió quines policies del món disposen d'aquests dispositius entre el seu armament homologat. Sembla que són comunes entre diversos cossos policials dels Estats Units i del Canadà, i Amnistia Internacional indica, sense concretar-ne quins, ni a quin nivell, que “87 països” en fan ús. Per la seva banda, el Consell d'Europa tampoc no disposa de dades precises, cosa que tampoc no resulta

sorprenent quan ni el Ministeri de l'Interior del Govern espanyol ni la Conselleria d'Interior de la Generalitat de Catalunya poden aportar cap informació de les policies locals que estan sota la seva jurisdicció.

Amnistia Internacional, en l'informe 2007, denuncia el descontrol i la falta de regulació sobre les armes tipus Taser a Espanya. Segons Amnistia, l'ús de les defenses elèctriques a Espanya no està generalitzat i els principals cossos de seguretat mantenen objeccions respecte del seu ús. Amnistia Internacional posa de manifest la falta de control i descoordinació que hi ha sobre aquest tema fins al punt que les autoritats del govern central no poden oferir dades exactes sobre el nombre de defenses que hi ha actualment a disposició dels membres de les forces de seguretat a Espanya.

En el marc de les obligacions de prevenir la tortura i altres tractes cruels, inhumans i degradants, Amnistia Internacional assenyala que el Govern central ha d'adoptar en tot el territori les mesures necessàries per regular l'ús de les armes tipus Taser, una responsabilitat que també han d'assumir els governs autonòmics en l'àmbit d'actuació respectiu.

Tot i que l'ús de les armes tipus Taser no s'ha generalitzat, l'informe conclou que ha anat en augment, en particular, per part de les policies locals. A tall d'exemple, l'informe recull que a Canàries les defenses elèctriques formen part del material bàsic de les policies locals, la normativa de València les considera dotació opcional i almenys quatre comunitats autònomes més tenen una normativa ambigua que obre les portes a la utilització d'aquestes armes per alguns cossos de policia autonòmica i local.

L'informe també recull la pregunta que va fer Amnistia Internacional al Ministeri de l'Interior l'any 2005, sobre l'ús i l'extensió de les pistoles tipus Taser o d'altres de similars per part de les forces i els cossos de seguretat, i la resposta que va donar el Ministeri en aquell moment, en el sentit que ni la Guàrdia Civil ni el Cos Nacional de Policia disposaven de cap arma d'aquest tipus, a excepció de l'adquisició, l'any anterior, per part del Grup Especial d'Operacions (GEO) de dues armes tipus Taser per fer-ne un estudi i una anàlisi de risc, tot i

que no s'havien utilitzat en cap tipus de servei.

Actualment, consta que la Policia Nacional i la Guàrdia Civil no disposen de pistoles elèctriques, malgrat que les han demanat al Ministeri de l'Interior. En aquest sentit, agents de la Policia Nacional, amb el suport de companys de la policia local i de la Guàrdia Civil, van iniciar, per mitjà de la plataforma change.org, una recollida de signatures per demanar al Ministeri de l'Interior que comprés les pistoles elèctriques i n'autoritzés l'ús.

Segons els mitjans de comunicació, aquesta situació podria canviar en un futur proper, atès que tenen constància que s'han sol·licitat informes valoratius sobre la introducció d'aquest tipus d'armament al Servei d'Armament i Equipament Policial i al seu equivalent a la Guàrdia Civil.

En el cas de l'Ertzaintza, també consta que s'havia debatut en diverses ocasions la idoneïtat d'incorporar la pistola Taser entre el seu armament oficial, però finalment es va decidir no adquirir-la.

4. ESTÀNDARDS INTERNACIONALS

Tant el Comitè contra la Tortura de les Nacions Unides (CAT), com el Comitè per a la Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa (CPT) s'han pronunciat sobre les armes de descàrrega elèctrica. Val a dir que amb aquesta expressió fan referència tant a pistoles elèctriques tipus Taser, en què el contacte es fa a distància, com de porres elèctriques, en què hi ha contacte directe (CPT, par. 65). També cal aclarir que, en aquests informes, es constata que l'ús d'un tipus d'arma elèctrica i l'altre s'ha produït no només entre agents de policia, sinó també a mans de funcionaris de presons i altres centres de detenció. Aquest apartat se centra en les observacions i recomanacions d'ambdós òrgans pel que fa únicament a les pistoles elèctriques i la seva utilització per part d'agents de policia.

El primer cop que es pronuncia sobre aquestes armes ho fa de manera breu i contundent. Assenyala que l'ús d'aquestes armes “provoca un dolor intens, constitueix una forma de tortura i, en alguns casos, pot fins i tot provocar la mort” (CAT, Portugal, par. 14), raó per la qual demana a l'estat que consideri renunciar-hi. Cal destacar que és l'únic cop que aquest òrgan, o el CPT, qualifiquen sense matisos l'ús de pistoles elèctriques com a “tortura”.

Dels altres dos informes resulta particularment interessant el relatiu als EUA, en la mesura que es basa no únicament en la informació relativa a l'adquisició i la distribució d'aquestes armes per part dels cossos policials, sinó en la constatació que ja se n'ha fet un ús extensiu, incloent-hi contra “individus no armats que es resistien a la detenció o no complien immediatament les ordres impartides, sospitosos que fugien d'un lloc on s'havia comès un delicte menor o fins i tot menors d'edat” (CAT, EUA, par. 27). El CAT assenyala que hi ha hagut com a mínim dues morts directament relacionades amb l'ús de pistoles elèctriques.

Doncs bé, tant en el cas dels EUA com dels Països Baixos, el CAT fa unes recomanacions concises a les autoritats nacionals, que podrien ser extrapolables al Govern de

Catalunya i es podrien sintetitzar en els termes següents:

Només s'han d'emprar en situacions extremes i ben definides, quan hi hagi una amenaça real i imminent per a la vida o un risc de lesions greus (EUA i PB).

L'ús d'aquestes armes s'ha de supeditar als principis de necessitat i proporcionalitat (EUA)

No es poden distribuir ni se'n pot autoritzar l'ús de forma generalitzada entre els agents de policia (PB). Únicament les han d'utilitzar agents de l'ordre degudament formats (EUA i PB).

En cal prohibir expressament la utilització contra nens i dones embarassades (EUA).

En cap cas no s'han d'emprar en presons o espais de privació de llibertat (EUA).

Calen instruccions estrictes i procediments de control i supervisió, incloent-hi la presentació obligatòria d'un informe i un examen de cada cas en què s'hagi usat la pistola (EUA).

Per la seva banda, el CPT ha elaborat uns estàndards adreçats als estats membres del Consell d'Europa que inclouen un capítol IX dedicat a les armes de descàrrega elèctrica.¹² Aquest document sintetitza les observacions del CPT en diverses de les seves visites a estats membres (CPT, par. 67) i es va actualitzar l'any 2015.

El primer risc que observa el CPT en un eventual desplegament de pistoles Taser és que se'n faci un ús abusiu (par. 68); és a dir, es tem que, pel fet de no tractar-se d'armes letals, es premi el gallet amb més facilitat que amb les pistoles tradicionals. Per aquest motiu, i coincidint amb algunes de les recomanacions del CAT, demana:

- Que, abans de l'adquisició d'aquest tipus d'armes, hi hagi un debat profund en el si tant del poder executiu com del legislatiu del país, i que els criteris per al lliurament a les forces de seguretat de les armes es defineixi per llei i es desplegui reglamentàriament (par. 68). Aquest desplegament ha de ser prou precís i clar per evitar interpretacions àmplies que

¹² CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1, Rev. 2015.

duguin a respostes desproporcionades (par. 72).

Que l'ús de les pistoles elèctriques es basi en els principis de necessitat, subsidiarietat, proporcionalitat, precaució i, quan sigui possible, preavis (CPT, par.69). En virtut d'aquests principis, l'ús d'aquestes armes només ha de ser possible quan hi hagi un risc real i immediat per a la vida o un risc de lesions greus i quan l'ús de mitjans menys coercitius hagi fallat o sigui impracticable. (par. 70). En cap cas s'han d'emprar per fer complir una ordre (ibídem) o per efectuar una detenció (par. 72); tampoc en el context de manifestacions o situacions de desordre públic, llevat que impliquin riscos reals i imminents per a la vida o la integritat física de persones (par. 73).

Adicionalment, el CPT formula algunes recomanacions relatives a la formació dels agents de policia, les especificitats tècniques de les armes i els procediments de control posteriors al seu ús. Algunes d'aquestes recomanacions coincideixen també amb les del CAT:

Les instruccions detallades sobre l'ús de les Taser s'han de difondre entre els agents que en faran ús, que hauran de ser especialment seleccionats entre persones resistents a l'estrès i amb facultats de discerniment; agents que, a més, hauran de rebre la formació adequada per emprar les pistoles elèctriques adequadament (par. 75).

Les Taser haurien de dur un xip de memòria que permetés enregistrar tota la informació rellevant relativa a l'ús (per exemple, hora exacta i duració de la descàrrega o descàrregues). Haurien d'incorporar, a més, aparells de vídeo que enregistressin les

circumstàncies d'ús (par. 76-77). Cada utilització d'una pistola elèctrica hauria de comportar un informe detallat específic de l'agent als seus superiors en què s'indiquessin les circumstàncies precises que van causar l'incident (incloent-hi la presència d'altres armes); com es va emprar l'arma; presència de testimonis no; atenció mèdica a la persona disparada, etc. (par. 82). El CPT recomana, en particular, que aquest procediment reservat s'acompanyi d'un element de supervisió extern periòdic i sistemàtic (par. 83).

Finalment, el CPT no es pronuncia sobre els riscos per a la salut de la utilització de les pistoles Taser. Malgrat que reconeix que hi ha hagut persones mortes poc després de rebre'n una descàrrega, assenyala que la recerca mèdica en la matèria no és concloent. Ara bé, el que és indiscutible és que les armes de descàrrega elèctrica presenten riscos específics per a la salut, que van des de la caiguda al terra després d'haver rebut l'impacte del projectil elèctric fins a condicions mèdiques prèvies de la víctima que poden no ser conegudes per l'agent (principalment coronàries). En funció d'aquests plantejaments, el CPT recomana:

Que les pistoles elèctriques no s'utilitzin en cap cas contra persones vulnerables, incloent-hi gent gran, infants, dones embarassades i malalts del cor. També en desaconsella l'ús en persones intoxicades (per drogues o alcohol) o malalts mentals, que poden no entendre els avisos previs a l'ús de la Taser (CPT, par. 79).

Que tota persona contra la qual s'hagi disparat una pistola elèctrica ha de ser examinada per un metge i, si és necessari, duta a un hospital per fer-li un examen físic i psicològic (CPT, par. 81).

5. L'ÚS DE LES PISTOLES PER PART DE LA POLICIA DE LA GENERALITAT

Els funcionaris del Cos de Mossos d'Esquadra disposen, per fer complir la llei i en defensa de la seguretat ciutadana, d'armes de foc i munició de dotació reglamentària. Així mateix, en determinats casos, poden utilitzar altres elements com a armes o eines d'ús policial (com ara porres, manilles, brides, etc.). En tot cas, però, de conformitat amb l'article 11 de la Llei 10/1994, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, "els funcionaris de policia han de regir-se en l'exercici de llurs funcions pels principis de congruència i d'oportunitat en la utilització dels mitjans a llur abast i actuar amb la decisió necessària; sense retard, quan d'això depengui evitar un mal greu, immediat i irreparable". Com a marc d'actuació general, en l'ús de la força caldrà utilitzar en primer lloc mitjans no violents.

Ja s'ha assenyalat en el capítol introductori els antecedents que porten el Departament d'Interior, l'any 2015, a anunciar l'adquisició de 130 pistoles de tipus Taser. En ocasió de l'obertura de l'actuació d'ofici amb què es va iniciar aquest informe, el Síndic es va adreçar al Departament d'Interior per conèixer:

- Quins membres del cos estaran habilitats per a la utilització de les pistoles elèctriques, com i quan es faran servir, i quina previsió hi ha de fer-ne extensiu l'ús a altres membres.
- Si disposen d'algun informe que avaluï l'ús d'aquestes armes i en documenti els possibles riscos.
- Nombre i característiques de les pistoles Taser que es preveuen adquirir i previsió de començar-les a fer servir.
- Motius pels quals se n'ha acordat la utilització en aquests moments.
- Tipus i durada de la formació que rebran els agents que les han d'utilitzar.
- Regulació de l'ús de les pistoles elèctriques i unitat encarregada de controlar-les.
- Si es té constància del nombre de policies locals que en fan ús.

- Si es té constància del que assenyala el Consell d'Europa sobre la utilització d'aquestes armes i de valoració que se'n fa.

A partir d'aquest anunci, i a preguntes d'aquesta institució sobre els membres del cos que estaran habilitats per utilitzar aquestes armes, i sobre com i quan es faran servir, el Departament d'Interior ha informat que la previsió és que la utilització dels DCE sigui a càrrec de comandaments del Cos de Mossos d'Esquadra que tinguin responsabilitats de cap de torn, o bé determinats serveis d'una major especialització de suport a la seguretat ciutadana. En concret, la previsió és que hi hagi un DCE per ABP/comissaria/dependència policial i un altre per cada unitat d'àrea regional de recursos operatius (ARRO) o àrea de brigada mòbil (ABM). També es preveu dotar-ne l'Àrea Regional d'Instrucció d'Atestats i Custòdia de Detinguts (ARIACD).

Seguint aquesta previsió, la utilització d'aquestes armes es preveurà en els casos següents:

- Situacions classificades com a risc alt. Són les situacions en les quals els membres de la PG-ME han d'actuar fent ús de la força contra les persones en l'exercici de les seves funcions, en què hi ha una actitud hostil cap a terceres persones o cap als agents i és previsible que hi hagi una agressió o aquesta ja s'ha produït.

Serà una condició necessària que no sigui possible controlar aquesta situació amb les altres eines de què disposen els membres de la PG-ME utilitzades de manera gradual i progressiva.

- A tall d'exemple, i sense constituir una definició completa, consideren com a situacions classificades com de risc alt aquelles on hi hagi una amenaça o agressió cap a terceres persones o cap als agents amb arma blanca o altres objectes contundents per persones alterades o violentes (sota els efectes de alcohol, substàncies estupefaents, malalts mentals, etc.) o bé davant d'intents de suïcidi i autolesió. Cal recordar, en aquest sentit, que el CPT desaconsella l'ús dels DCE en persones intoxicades (per drogues o alcohol) o malalts mentals, que poden no entendre els avisos previs al seu ús.

En qualsevol cas, tenen previst elaborar una regulació interna per a l'ús d'aquests

dispositius com n'hi ha per a altres armes i eines d'ús policial.

Respecte als motius pels quals la PG-ME n'ha acordat la utilització en aquests moments, la Direcció General de la Policia (DGP) informa que la PG-ME ha assolit prou experiència operativa per valorar que cal cobrir amb aquesta eina determinades situacions específiques que col·loquen els agents en la tessitura de no disposar cap recurs entre la defensa policial i l'arma de foc.

En aquest sentit, valoren la pistola elèctrica com una eina que permet un ús gradual de la força més acurat. Assenyalen que han comparat la situació en altres països europeus en què la implementació del DCE està més estesa o generalitzada, i els resultats que han obtingut els consideren globalment satisfactoris. No s'aclareix, però, a quins països es fa referència ni els fonaments de la valoració globalment positiva.

Quant al tipus i la durada de la formació que rebran els agents que les han d'utilitzar, en el moment en què la DGP va trametre la informació requerida, (setembre de 2015), s'estava elaborant el pla de formació, i s'estaven comparant les diverses formacions que ofereixen les policies europees amb una forta implantació d'aquestes eines, i també la formació que recomana la mateixa empresa distribuïdora del dispositiu.

Així mateix, en aquell moment hi havia la previsió que, una vegada se'n definís l'ús, també s'acabaria de concretar la formació i es formalitzaria la instrucció per regular-la. En l'elaboració de la instrucció sobre la utilització d'aquests dispositius es va assenyalar que es tindrien en compte les pautes del Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura.

Pel que fa a la unitat encarregada de fer-ne el control, serà la mateixa a la qual pertanyi l'agent que l'hagi utilitzat a través de l'estructura jeràrquica, sens perjudici que en puguin fer una supervisió i un control altres unitats de la PG-ME habilitades a aquest efecte (per exemple, la Divisió d'Afers Interns).

Finalment, la DGP ha treballat i ha estudiat l'ús dels dispositius conductors d'energia des de dos vessants, un en col·laboració amb l'Institut de Medicina Legal de Catalunya, que, entre altres qüestions, tractava sobre quina és la seva afectació en les persones que porten marcapassos. D'aquest estudi hi ha un informe que es va publicar en la revista *Journal of Multidisciplinary Science and Technology* (Vol. 2 Fasc. 3, març 2015) "How to Do Electrical Weapons Affect the Behaviour of Implantable Pacemakers" (dels mateixos autors que l'article de *Cuadernos de Medicina Forense*). D'altra banda, l'han estudiat altres publicacions que hi ha sobre aquesta matèria i que, en essència, coincideixen amb les que s'han citat al llarg d'aquest informe.

6. L'ÚS DE LES PISTOLES PER PART DE LES POLÍCIES LOCALS

L'article 8 de la Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals, determina que els policies locals, com a integrants d'un institut armat, han de dur l'armament reglamentari que se'ls assigni i que l'alcalde ha de determinar, de forma motivada, les circumstàncies i els serveis en què no s'han de dur armes de foc.

Sobre l'ús de les armes, l'article 10 i següents de la llei contenen les mateixes previsions que la resta de cossos i forces de seguretat pel que fa als principis d'actuació que n'han de regir l'ús.

Sobre la base de l'anterior, el Decret 219/1996, de 12 de juny, desplega la previsió de l'article 18 de la mateixa llei, segons la qual el tipus d'armes, les normes per administrar-les i les mesures necessàries per evitar-ne la pèrdua, la sostracció o l'ús indegut s'han de determinar reglamentàriament.

L'article 9 del decret esmentat, dedicat a altres mitjans de defensa de l'ajuntament, estableix literalment que "els alcaldes podran dotar els membres de la seva policia local d'altres mitjans de defensa quan aquests estiguin previstos en els reglaments interns i homologats per les autoritats competents". L'apartat segon de l'article assenyalava que "aquests mitjans podran formar part de la dotació personal dels membres de la policia local o de la dotació d'unitats per a serveis específics".

De conformitat amb aquestes disposicions, la majoria dels ajuntaments amb cossos de policia local que utilitzen defenses elèctriques n'han regulat l'ús en els reglaments interns respectius i han creat uns protocols normalitzats de treball per regular les situacions en què es poden fer servir.

Sobre el nombre de policies locals que en fan servir, a principis de 2015 els mitjans de comunicació es van fer ressò de la notícia que gairebé mig centenar de policies locals utilitzaven les pistoles elèctriques de l'últim model de Taser, l'X26P. Per la seva banda, el Departament

d'Interior reconeix que desconeix el nombre de policies locals que disposen d'alguna unitat de DCE, però trasllada la dada de l'empresa Taser, segons la qual l'any 2012 hi havia 150 unitats en servei a les policies locals de Catalunya. Com es veurà seguidament, de la recerca duta a terme, se'n desprèn que aquesta xifra és clarament exagerada.

Per elaborar aquest apartat, el març de 2015 es va fer una sol·licitud d'informació a cadascun dels ajuntaments de Catalunya que disposen de policia local (213). Les qüestions sobre les quals se'ls preguntava eren les següents:

- Nombre i marca de les pistoles elèctriques de què disposen i temps que fa que les fan servir.
- Marc legal aplicable i normativa d'àmbit municipal que en regula l'ús.
- Protocol d'actuació o procediment de treball.
- Situacions en què es fan servir, d'acord amb quines directrius se n'autoritza l'ús i les unitats policials que les utilitzen.
- Contingut i durada de la formació que reben els agents.
- Si es disposa d'algun informe que avaluï l'ús d'aquestes armes i en documenti els possibles riscos.
- Si es té constància del que assenyalava el Consell d'Europa sobre la utilització d'aquestes armes i la valoració que se'n fa.
- En cas que no se'n disposi, si hi ha la previsió d'incorporar-les en un futur.

Val a dir que tots els municipis amb qui es va contactar han col·laborat amb el Síndic i han proporcionat la informació sol·licitada.

És arran de la informació tramesa per cadascun d'aquests ajuntaments que es pot conèixer el nombre exacte de policies locals que, si més no, disposen de DCE. La taula 1 mostra les policies locals que en disposen, l'any en què les van adquirir, les unitats i el model.

Taula 1: Distribució del nombre de policies locals que en disposen

Polícia local	Població	Inici	Unitats	Model
Ametlla de Mar, l'	7.183	2006	2 o més	Taser X26
Arenys de Mar	15.289	2015	1	Taser X26P
Argentona	11.978	2012	1	Karbon MPID
Badalona	215.654	2012	1	Karbon MPID
Berga	16.238	2006	1	Taser X26P
Blanes	39.132	2006	2	Taser X26
Cabrera de Mar	4.522	2010	1	Taser X26
Caldes de Malavella	7.166	2014	1	Taser X26P
Caldes d'Estrac	2.717	2013	3	Taser X26
Cardona	4.898	2013	1	Taser M26
Castellar del Vallès	23.442	2000	2	Taser
Castellbisbal	12.364	2006	1	Taser X26
Dosrius	5.215	2013	3	Taser X26(1) -M26(2)
Girona	97.586	2004	2	Taser M18
Hostalric	4.005	2014	1	Taser X26P
Llinars del Vallès	9.570	2015	4	Taser X26
Montgat	11.501	2015	1	Taser
Montornès del Vallès	16.172	2011	2	Taser X26
Palau-solità i Plegamans	14.457	2008	1	Taser X26
Premià de Mar	27.944	NS/NC	1	Taser X26
Ripollet	37.445	2011	4	Taser X26 (1)-M26i (3)
Sallent	6.669	2012	1	Stinger S200
Sant Andreu de Llavaneres	10.493	2009	2	Taser X26
Sant Antoni de Vilamajor	5.789	2010	3	Taser M26
Sant Feliu de Llobregat	43.800	2007	1	Taser X26
Sant Fost de Campsentelles	8.603	2014	1	Taser X26
Sant Pol de Mar	5.012	2011	3	Taser X26
Sant Vicenç de Montalt	6.049	2011	2	Taser X26 (1)-X26P (1)
Sils	5.797	2010	1	Taser X26
Tona	8.021	2015	1	Taser X26P
Vilanova del Vallès	5.241	2007	3	Taser M26

D'acord amb aquestes dades, del total de 213 cossos de policia local d'arreu de Catalunya, 31 disposen, com a dotació oficial, d'una pistola elèctrica o més. Cal destacar que la majoria de les policies locals (18) han adquirit una sola pistola, i la resta, dues o més fins a un màxim de quatre unitats. Aquest és el cas de Ripollet i Llinars del Vallès, que en tenen quatre, respectivament. Sorprèn que, amb algunes

excepcions (Badalona, Sant Feliu de Llobregat, Girona, Blanes, Ripollet), es tracti de municipis petits, amb una població inferior als 20.000 habitants (en alguns casos, força menys).

En relació amb la marca i el model, es constata que la més utilitzada és la Taser i, dins d'aquesta, el model X26 (30 unitats), el model M26 (12 unitats) i el model X26 P (7 unitats).

Taula 2: Models d'unitats

	N
Taser X26	30
Taser M26	12
Taser X26P	7
Karbon MPID	2
Taser M18	2
Stinger S200	1
Total	54

Pel que fa a la data d'adquisició, destaca el cas de Castellar del Vallès, que en disposa des de l'any 2000, o les policies locals de Blanes, Berga i Castellbisbal, que les van adquirir l'any 2006. Més recentment, hi ha el cas de

Llinars del Vallès, Montgat i Tona, l'any 2015. En la taula 3 es pot veure desglossat el nombre d'ajuntaments que progressivament han incorporat les pistoles Taser des de l'any 2000 fins al 2015.

Taula 3: Any en què s'incorporen les pistoles Taser

Any	Ajuntaments	%
2000	1	3,2
2001	-	0,0
2002	-	0,0
2003	-	0,0
2004	1	3,2
2005	-	0,0
2006	4	12,9
2007	2	6,5
2008	1	3,2
2009	1	3,2
2010	3	9,7
2011	4	12,9
2012	3	9,7
2013	3	9,7
2014	3	9,7
2015	4	12,9
NC	1	3,2
Total	31	100,0

Del total de les 31 policies locals que disposen de pistoles elèctriques, tan sols 21 (67,74 %) les tenen en servei respecte a 10 (32,26%) que, per diversos motius, no les hi tenen.

Taula 4: Distribució de les policies locals que tenen pistola elèctrica en servei

Policia local	En servei
Atmella de Mar, l'	No
Arenys de Mar	No
Argentona	Sí
Badalona	No
Berga	Sí
Blanes	Sí
Cabrera de Mar	Sí
Caldes de Malavella	Sí
Caldes d'Estrac	Sí
Cardona	Sí
Castellar del Vallès	Sí
Castellbisbal	No
Dosrius	Sí
Girona	Sí
Hostalric	Sí
Llinars del Vallès	No
Montgat	Sí
Montornès del Vallès	Sí
Palau-solità i Plegamans	No
Premià de Mar	No
Ripollet	Sí
Sallent	No
Sant Andreu de Llavaneres	Sí
Sant Antoni de Vilamajor	Sí
Sant Feliu de Llobregat	No
Sant Fost de Campsentelles	No
Sant Pol de Mar	Sí
Sant Vicenç de Montalt	Sí
Sils	Sí
Tona	Sí
Vilanova del Vallès	Sí

Pel que fa als motius pels quals, malgrat haver-les adquirit, no s'han fet servir mai, o bé s'utilitzaven però s'han deixat de fer servir, o bé estan en espera, se'n desprenen els resultats següents.

En el cas de l'**Ametlla de Mar**, cal destacar que disposen de les pistoles Taser des de l'any 2006 i, concretament, es van començar a fer servir el juliol de 2006 per un decret d'alcaldia, i se n'ha documentat l'ús en dues ocasions. Tanmateix, es fa notar que actualment no es fan servir per decisió del cap de la Policia Local, motiu pel qual no disposen de protocol d'actuació, malgrat que consta que l'any 2006 es van formar tots els funcionaris de carrera per poder-les fer servir tal com assenyalava el decret d'alcaldia.

Arenys de Mar és un dels municipis que recentment ha adquirit una pistola elèctrica marca Taser, model X26P, però encara no és operativa, en espera d'elaborar un protocol d'ús, tot i que consta que es va dur a terme la formació corresponent.

A **Badalona** consta que disposen d'una defensa elèctrica policial marca karbon mpid, model Stinger, amb càmera de vídeo color més àudio, des de febrer de 2012, a disposició del comandament responsable d'armament i de formació, però no és operativa per als serveis de carrer. No es preveu que es faci servir en cap situació, atès que no tenen instruccions ni protocols establerts, llevat de la formació interna a comandaments que va dur a terme personal habilitat amb formació.

A **Castellbisbal** la prefectura va adquirir una pistola elèctrica marca Taser, model X26, amb la intenció d'incorporar un element més dins de l'escala d'ús de la força, abans d'utilitzar les armes de foc reglamentàries. No obstant això, la pistola està dipositada a l'armer sense que mai cap policia l'hagi portat de dotació durant el servei ni s'hagi fet servir en cap incident. Si bé consta que un caporal del cos va fer un curs sobre l'ús de la pistola Taser pels policies locals, no s'ha fet cap més formació a la resta d'integrants de la plantilla. Per aquest motiu, tampoc no han considerat necessari elaborar cap normativa municipal. Ans al contrari, la prefectura ha decidit mantenir la Taser al dipòsit de l'armer sense

que es pugui portar ni utilitzar durant el servei.

Llinars del Vallès és un dels municipis que té quatre dispositius electrònics de control de la marca Taser i model X26, però no s'han tret de la caixa contenidora i, per tant, no s'han fet servir mai. En canvi, a diferència de Castellbisbal, sí que disposa d'un protocol normalitzat de treball (PNT) que regula els criteris d'actuació dels agents de la policia local, pendents de l'elaboració i l'aprovació d'un reglament de l'ús de la força i les armes.

A **Palau-solità i Plegamans**, la prefectura de la Policia Local disposa d'una pistola elèctrica Taser, model X26, des de l'any 2008, però per manca de normativa que reguli l'ús d'aquest tipus d'armes no l'han fet servir mai, i està dipositada a un armer de seguretat de la prefectura. D'altra banda, tampoc no han format mai cap agent ni disposen d'un protocol o procediment de treball.

Premià de Mar és un altre dels municipis que va comprar una pistola Taser, model X26, fa molts anys, però no la tenen adjudicada al servei per la falta d'autorització i, consegüentment, de protocol. En aquests moments la tenen desada en una caixa forta, i estan en espera d'autorització per utilitzar-la, moment en què s'establirà el protocol corresponent i es farà la formació oportuna.

Sallent va adquirir una defensa elèctrica de la marca Stinger i model S200 l'any 2006, la qual va passar a formar part de la dotació de recursos policials fins a l'any 2012, quan per una avaria va quedar inutilitzada, sense que de moment s'hagi pogut arreglar, a causa tant de la complexitat de l'avaría com del cost econòmic que suposa la reparació. Si bé no disposen de protocol d'actuació i de manteniment, el cap de la Policia Local va donar ordres directes i precises en el sentit que s'havia d'emprar sota els mateixos principis que les armes de foc.

Sant Feliu de Llobregat disposa d'una pistola elèctrica Taser, model X26, des de l'any 2007 però ha romàs dins d'una caixa forta de l'armari i no ha estat utilitzada en cap moment. Atès que la voluntat de l'inspector era no adquirir aquest tipus d'arma perquè no estava segur de la seva eficàcia, malgrat que hi havia preparada una ordre de servei

en què es definien les normes d'ús i una formació dirigida als components de la policia local, finalment no s'ha considerat necessari portar terme la formació perquè el nou responsable polític de Seguretat Ciutadana també coincideix amb els plantejaments de la prefectura a aquest respecte.

Campsentelles disposa d'una pistola elèctrica Taser, Model X26, a disposició de la plantilla de la policia local des de 2014. Encara no la tenen en servei perquè l'any 2015 encara no hi havia cap normativa municipal i s'estava redactant el protocol de treball. Igualment, estan pendents d'impartir la formació corresponent.

Per tant, cal destacar que en tres dels casos descrits, el motiu pel qual les pistoles

elèctriques no són operatives obeeix a decisions del cap de la Policia Local o de la mateixa prefectura. En d'altres tres, perquè no tenen normativa o protocols establerts que regulin l'ús de les pistoles elèctriques per les policies locals. Tan sols en dos casos la policia local està pendent de fer-les servir en espera de confeccionar el protocol d'ús corresponent.

Pel que fa a les policies locals que disposen de pistoles elèctriques i les tenen operatives, o les hi han tingut en algun moment, és important veure quan, com i les vegades que s'han fet servir per analitzar-ne la casuística. Segons es pot veure en la taula 9, hi ha 5 ajuntaments que les han fet servir en una ocasió (16,13%) respecte als 24 restants que no les han fet servir mai (77,42%).

Taula 5: Ajuntaments que han fet servir pistoles Taser alguna vegada

	Ajuntaments	%
S'han fet servir	5	16,13
No s'han fet servir	24	77,42
NC	2	6,45
Total	31	100

Dels cinc ajuntaments que consta que les han fet servir en alguna ocasió, n'hi ha dos que les han fet servir una vegada i tres que

les han fet servir dues. Per tant, les DCE s'han utilitzat a Catalunya un total de vuit vegades en els darrers quinze anys.

Taula 6: Nombre de vegades que s'han fet servir

	Ajuntaments
1	2
2	3
Total	5

L'Ametlla de Mar és un dels municipis que actualment ha deixat d'utilitzar aquestes armes, però tenen documentat que les han fet servir en dues ocasions. L'Ajuntament, però, no ha facilitat informació sobre les circumstàncies en què se'n va produir la utilització.

Castellar del Vallès, el municipi que fa més anys que disposa de pistoles elèctriques (des del 2000), només ha considerat necessari utilitza-les en una ocasió, en un supòsit d'una persona molt agressiva en unes circumstàncies extremes, en què la persona en concret,

influenciada per substàncies psicotròpiques, no podia ser reduïda. D'aquesta actuació, la policia local en va donar compte el jutjat corresponent.

Girona és un dels grans municipis que també les ha utilitzat (dues vegades). En ambdues ocasions es van utilitzar contra persones violentes i en grans concentracions de masses, les fires de Sant Narcís i la celebració del triomf de la Champions. Cal fer esment d'un tercer cas en què se'n va autoritzar l'ús, però finalment no va ser necessari. D'acord amb la informació tramesa, en un dels casos es tractava d'una persona que estava sota els efectes de substàncies estupefaents i begudes alcohòliques, que no entenia de raons i que va començar a colpejar i a donar puntades de peu de forma descontrolada i molt agressiva vers els agents i es volia llançar contra la resta de ciutadans que hi havia a la zona. Atès l'estat que presentava, i com era pràcticament impossible reduir-lo i detenir-lo sense produir cap lesió, el sergent cap de la Unitat d'Intervenció va autoritzar l'ús de la pistola Taser, que va permetre immobilitzar aquesta persona i detenir-la, sense que consti cap lesió ni cap agent agredit.

En l'altre cas documentat, es tractava d'una persona a qui es va convidar a baixar del vehicle perquè presentava signes d'estar sota la influència de begudes alcohòliques. No tan sols no va obeir l'ordre de baixar, sinó que va voler iniciar la marxa de nou. La persona no entenia de raons i va iniciar un forcejament amb els agents, que volien fer-la baixar del vehicle, tot oposant una gran resistència i amb risc d'emportar-se un dels agents actuant arrossegat. Finalment, el conductor va sortir amb un objecte tipus cúter a la mà, i atès l'estat que presentava i el fet que era pràcticament impossible reduir-lo i detenir-lo sense produir cap lesió, el sergent va autoritzar l'ús de l'arma elèctrica, cosa que va permetre immobilitzar-lo, sense que hi hagués cap lesió ni cap agent agredit.

Sant Andreu de Llavaneres, juntament amb Girona i l'Ametlla de Mar, és l'altre municipi en què s'han fet servir les pistoles elèctriques en dues ocasions. La

primera, en una detenció en què la persona, molt violenta, va ferir dos agents. La persona detinguda va ser condemnada i en les diligències policials es va fer constar l'ús de la Taser. Aquest ús va ser mitjançant contacte. La segona, per immobilitzar un jove violent que va patir un trastorn psíquic, havia agredit el seu pare i pretenia agredir els agents abraonant-s'hi amb un ganivet. La immobilització va ser ràpida igual que el trasllat del jove pels serveis sanitaris que ja eren al lloc en el moment dels fets. En les diligències policials que es van instruir també es va fer constar l'ús d'aquesta arma. Consta que llavors l'ús va ser a distància per mitjà dels dards.

Finalment, hi ha la Policia Local de Sant Pol de Mar, que reconeix que tenen registrat un incident en què va caldre fer ús de les pistoles elèctriques, recollit en unes diligències informatives, sense que se'n despregués cap altra dada de la informació tramesa per l'Ajuntament.

Així mateix, cal destacar, d'una banda, el cas d'Argentona, en què els consta registrada una vegada en què l'exhibició de l'arma va suposar la finalització del supòsit per al qual se'n definia l'ús, sense que calgués utilitzar-la; i, de l'altra, Sallent, que en el decurs dels anys en què han disposat de la defensa elèctrica no han tingut la necessitat de fer-ne ús, si bé reconeixen que ha estat determinant en algunes actuacions pel seu efecte dissuasiu en persones amb actitud violenta.

En suma, de les dades de què disposa aquesta institució, se'n desprèn que les pistoles elèctriques s'han emprat, excepte en una ocasió, contra individus contra els quals el CPT recomana que no s'utilitzin aquests dispositius (persones embriagades o amb trastorns psíquics).

La majoria (70,97%) de policies locals dotades d'aquest armament disposen de protocol d'actuacions per fer-ne ús. Els procediments normalitzats de treball (PNT) són molt semblants, en alguns casos idèntics, i regulen l'ús de la pistola elèctrica. El seu contingut és un breu recordatori de les normes bàsiques d'ús i de maneig d'aquesta arma elèctrica.

Taula 7: Ajuntaments que disposen de protocol d'actuacions

	Ajuntaments	%
Sí	22	70,97
No	7	22,58
En elaboració	1	3,23
NC	1	3,23
Total	31	100

De fet, cal destacar que el contingut dels PNT coincideix amb el temari de la formació que han rebut les policies locals respectives per part de l'empresa Taser, en funció dels paràmetres i el temari següents:

1. Consideracions d'ús

Es posa l'accent en tota una sèrie de supòsits en què no es podran utilitzar. En primer lloc, es preveu que no es pugui utilitzar contra persones que estiguin a la vora de finestres, balcons, terrasses o llocs des d'on es pugui caure al buit perquè l'individu que rep un impacte de Taser queda immobilitzat a l'acte. També es preveu que s'evitin les zones amb poca massa muscular perquè sembla que, com més n'hi ha, millor actua la pistola elèctrica. També s'haurien d'evitar la cara i els genitals, perquè són zones molt delicades, tot i que en aquest cas els protocols no recullen una prohibició clara i precisa, sinó tan sols el sentit d'intentar evitar enfocar aquestes zones.

2. Roba d'hivern

Estableixen que tenen demostrat que amb roba, encara que sigui d'hivern, la pistola Taser és efectiva, ja que el corrent es condueix a través de la roba i d'algunes armilles antibales.

3. Distància del tret

Quant a la distància per utilitzar la pistola Taser, els protocols estableixen que és de dotze metres, aproximadament. També assenyalen que els efectes d'immobilització

depenen del grau d'obertura dels dards en el moment del tret, i, alhora, el grau d'obertura dels dards serà més gran com més distància hi hagi des del punt de realització del tret. També recorden que cal fer impacte amb els dos dards si es vol aconseguir la immobilització de l'individu.

4. Cicle de funcionament automàtic

Es preveu que un cop l'agent prem el gallet, la pistola Taser disposa de cinc segons de descàrrega, passats els quals pot ser reactivat, i així successivament.

5. Marcapassos

Segons la companyia, els marcapassos moderns suporten perfectament els desfibril·ladors, que són centenars de vegades més forts que els impulsos de la Taser. Estableixen que si es fes un impacte directament a un marcapassos, aquest podria resultar-ne momentàniament afectat, però no es posaria en perill la salut de l'individu.¹³

6. Dones embarassades i menors

És l'únic supòsit en què els protocols estableixen una prohibició absoluta d'usar l'arma Taser, contra menors i dones embarassades, ja es que es considera que es podria causar un mal major.

7. Ús de la pistola Taser en contacte

Tenen previst que en cas que l'individu contra qui es vol disparar la pistola Taser

¹³ Segons publicació de data 25 de març de 2007 pel Dr. Mark Kroll en el web de Taser.

sigui davant de l'agent, es pugui activar l'arma elèctrica directament al cos (es refereixen a l'ús de la pistola sense cartutx).

8. Dards

Un cop tot sota control, es preveu que l'agent pugui retirar els dards fent pressió fermament sobre la zona d'impacte i estirar-los amb força i decisió, com si fossin hams. Després es preveu, però només com una possibilitat, que personal sanitari en faci la cura pertinent. Tan sols en els casos en què els dards són en zones delicades com el clatell, el coll, la cara, l'engonal, els pits, etc., caldrà sempre la intervenció del personal sanitari per fer-ne l'extracció. S'assenyala que aquests dards no penetren mai més de 0.66 cm a la pell.

Es preveu que els cartutxos que s'hagin utilitzat es reservin perquè són l'evidència del servei. En aquest sentit, s'indica que caldrà dipositar-los en un sobre segellat amb el nombre de diligències de la intervenció i les etiquetes identificatives de la Taser sota custòdia de la prefectura, que els aportarà al jutjat en cas que els requereixi.

9. Etiquetes

En efectuar un tret, el cartutx desprèn unes etiquetes que l'identifiquen (número de sèrie, model, pertinença, etc.). Són un total de 20-40 etiquetes que permeten el seguiment de qualsevol tret.

10. Manteniment i atencions

Aquest punt conté indicacions sobre com mantenir la Taser perquè no es faci malbé.

11. Altres consideracions sobre la Taser

Si bé els protocols estableixen que no provoca efectes secundaris, en aquest punt sí que es fa constar que, com qualsevol arma, pot provocar danys: lleugeres cremades a la pell; si es posa en contacte amb un marcapassos, el pot afectar durant uns moments; pot encendre benzines i altres productes inflamables o

combustibles; pot causar mal als ulls; pot causar contraccions musculars, i pot causar danys en la caiguda de l'individu que n'ha rebut l'impacte.

A continuació, els protocols aclareixen que, tot i que no provoca efectes secundaris, un ús abusiu crearia seqüeles.

D'altra banda, es recull que totes les pistoles Taser incorporen un número de sèrie i contenen un xip, que actua com a testimoni, ja que enregistra cada vegada que se n'ha fet ús, tant si ha estat amb càrrega com si no. També memoritza la data i l'hora en què s'ha produït el succés, a més d'altres variables. Aquest registre està protegit mitjançant codificació i no es pot alterar, modificar o esborrar. D'aquesta manera es preveu evitar-ne al màxim l'ús indegut.

12. Assignació de la pistola Taser per al servei

Es preveu que sigui el responsable del torn o del servei qui distribueixi la pistola Taser als diferents torns de treball. La condició indispensable és haver superat el curs per fer-ne ús i el psicotècnic tipus arma de foc.

13. Observacions en la instrucció de les diligències judicials

Aquest apartat conté indicacions sobre les dades que s'han de fer constar en la instrucció de les diligències judicials.

Pel que fa als supòsits en què està prohibit fer servir la Taser, hi ha policies locals que els han ampliat. Així, Llinars del Vallès preveu que no es podran fer servir, a banda de dones embarassades i infants, amb persones d'edat avançada, persones discapacitades i persones especialment vulnerables. Montornès del Vallès també preveu que està prohibit fer-les servir en entorns escolars, com a control de la disciplina viària a les zones comercials i en la vigilància dels mercats ambulants.

Amb relació als destinataris d'aquestes armes, la majoria dels ajuntaments que disposen de pistoles elèctriques coincideixen que estan tenen com a objectiu reduir

persones agressives i violentes. Parteixen que, dins de l'operativa policial, tenen la seva funció en situacions d'especial violència en què la presència policial o els

avisos verbals abans de la seva utilització no són suficients per atendre una situació que suposi un atemptat il·legítim i greu contra els agents o terceres persones.

Taula 8: Destinataris armes Taser

Reduir persones agressives i violentes	21
Salvar vides	1
Reprimir atacs molt agressius (persones i animals)	1
Fet que pugui ser constitutiu d'infracció a la legalitat vigent	1
Control subjectes alterats mentalment o sota efecte drogues	1
Alternativa a l'arma de foc	1
NC	1
Total	31

En cas que es produís alguna de les situacions descrites, les policies locals entenen que és preferible la utilització d'una arma no letal a la utilització de l'arma de foc reglamentària. De fet, les policies locals les van adquirir amb la intenció d'incorporar un element més dins de l'escala de l'ús de la força abans d'utilitzar les armes de foc reglamentàries.

A banda d'això, les policies locals també preveuen que poden ser utilitzades en altres supòsits com per al control d'animals agressius o violents, sempre sota els mateixos principis i sense causar-los pràcticament cap lesió. És el cas de Caldes de Malavella.

Quant a la formació, del total de 31 cossos de policia local que tenen pistoles elèctriques, 25 l'han rebut. Aquesta formació l'ha dut a terme la mateixa empresa distribuïdora de les armes o bé ha estat a càrrec d'empreses que fan formació per a professionals de la seguretat. En algun cas la formació la va impartir algun membre de la mateixa policia local que prèviament havia estat format. És el cas de Berga, en què la formació rebuda pels agents la va impartir el monitor de tir, o

Blanes, en què dos agents de la policia local van fer el curs d'instructor en l'ús de la Taser.

El personal a qui va adreçada la formació varia en funció del municipi. En algunes policies locals el curs l'han fet els comandaments (caporals i sergents), com ara Badalona, en previsió d'una futura regulació interna per a l'ús de l'arma. En d'altres, hi han participat la majoria dels agents integrants de la plantilla (Caldes d'Estrac, Caldes de Malavella, Cardona, Girona i Hostalric).

Finalment, també hi ha policies locals en què un dels comandaments va fer el curs d'instructor, però després no es va fer cap formació als integrants de la plantilla en la mesura que no van fer ús de la Taser i no van elaborar cap normativa municipal que en regulés l'ús. A tall d'exemple, Castellbisbal i Sant Feliu de Llobregat.

En tot cas, de la informació tramesa, se'n desprèn que és estrictament obligatòria la formació concreta per als agents que hauran d'utilitzar l'arma en algun moment.

Taula 9: Habilitació per a l'ús de les pistoles Taser

Criteri del comandament	1
Agents que han superat el curs	15
Dipositada al dipòsit d'armes	1
Cap del torn	3
Patrulla en servei	4
NC	7
Total	31

Pel que fa al personal que està habilitat per utilitzar aquestes armes, la majoria de policies locals preveuen que la utilització de les Taser sigui a càrrec de tots els agents que hagin

superat el curs (15), inclosos els comandaments, i només en quatre casos es preveu que les tinguin assignades els caps de torn o a criteri del comandament responsable.

Taula 10: Hores de formació

	Ajuntaments	%	% sense NC
3 hores	1	4	6,67
4 hores	1	4	6,67
6 hores	2	8	13,33
8 hores	10	40	66,67
10 hores	1	4	6,67
NC	10	40	-
Total	25	100	100

La formació inclou una part pràctica i una de teòrica dissenyada pel fabricant. Dels 15 ajuntaments que han informat sobre aquest extrem, se'n desprèn que aquesta formació té una durada aproximada de vuit hores o menys, i engloba coneixements

sobre el marc legal de l'arma, coneixements tècnics i pràctics, protocols d'actuació i supòsits, i finalitza amb una experimentació real en primera persona voluntària dels efectes que provoca aquesta arma.

Taula 11: Coneixement Consell d'Europa

	Ajuntaments	%
Sí	23	74,19
No	2	6,45
NC	6	19,35
Total	31	100

Finalment, a la pregunta sobre si tenen coneixement dels advertiments posats de manifest pel Comitè de Prevenció de la Tortura del Consell d'Europa, la majoria dels ajuntaments (74,19%) en tenen constància, motiu pel qual han considerat necessari regular l'ús d'aquestes armes. Parteixen de la base que qualsevol arma ha d'estar controlada i regulada per evitar-ne possibles mals usos i, en cas que n'hi hagi, poder-los detectar i castigar.

A banda de la regulació en el reglament d'armes com a defensa elèctrica, les policies locals són del parer que Taser ofereix gran nombre de mecanismes adequats per fer un seguiment exhaustiu de tot el que succeeix en qualsevol ús que se'n pugui fer. Per tant, consideren que és impossible fer-ne un mal ús evitant els sistemes de seguretat: l'arma té un número de sèrie, les descàrregues de dades a l'ordinador només es poden desar en arxius xifrats immutables, el cartutx que es dispara té un número de sèrie imprès i hi ha gravació de veu per registrar el que succeeix entorn de l'actuació. Per tant, són del parer que tots aquests mecanismes i sistemes, tot i no se'n pugui garantir sempre un bon ús (com tampoc no se'n pot garantir de cap altra arma), tendeixen a assegurar un control i una regulació molt estrictes que, segons ells, és dissuasiu per a persones amb la intenció de delinquir, a més d'assegurar la detecció de qualsevol irregularitat en l'ús.

Sobre informes que avalin l'ús d'aquestes armes i en documentin possibles riscos, les policies locals no en disposen de propis, més enllà dels que es poden trobar al web oficial de l'importador d'aquestes armes, i els que els van facilitar en el moment d'adquisició de l'arma i de formació. La majoria de policies locals tenen coneixement de l'informe emès per Amnistia Internacional.

D'altres, com Arenys de Mar, esmenten algun document, com ara *Los Cuadernos de Medicina Forense*, assenyalats anteriorment. Algunes policies locals disposen de la Instrucció número 4/11 (Armas Incapacitantes: El Taser), de l'Associació Professional de Polícies (cas de Cabrera de Mar i Dosrius). Finalment, d'altres, com ara Caldes de Malavella, disposen d'estudis recents com el del doctor P. Bozeman del

Wake Forest University Baptist Medical Center, sobre els efectes que la Taser produeix en l'ésser humà en condicions reals durant les intervencions policials reals, i que també ha estat tingut en compte pel Departament d'Interior.

Quant a les policies locals que no disposen de pistoles elèctriques, però podrien incorporar-les en un futur, ara per ara són sis.

Tres municipis tenen la decisió d'adquisició força avançada. La Policia Local de Santa Susanna, en el moment de trametre la informació, va fer saber a la institució que estava treballant en la confecció del reglament específic intern que regularia els procediments i els protocols d'utilització i actuació, i també tots els aspectes relacionats amb aquesta arma. La Policia de l'Ametlla del Vallès, per la seva banda, estava preparant una memòria per fer una valoració sobre si era convenient la compra i l'ús d'aquestes armes. En un pas més endavant, hi ha la Policia de Sant Celoni, que també tenia previst adquirir-ne dues, les quals ja estan pressupostades.

D'altra banda, hi ha municipis que estan estudiant incorporar aquestes armes en un futur. Així, Parets del Vallès, Sant Cugat del Vallès i Capellades són del parer que es produeixen situacions complexes i extremes en les quals pensen que serien idònies per a la seguretat de la tasca policial i que minimitzarien les lesions dels ciutadans, i també dels funcionaris policials actuants, sense ometre en cap moment els principis bàsics d'actuació establerts. En el cas de Sant Cugat del Vallès, parteixen que dins l'operativa policial tenen la seva funció en situacions d'especial violència en què amb la presència policial no és suficient per atendre una situació i en què tampoc no són suficients les ordres policials o la mediació. Aquest darrer municipi ha comunicat que la decisió final dependrà del resultat de l'informe del Síndic, i també de les recomanacions que pugui fer el Departament d'Interior. En el mateix sentit s'ha pronunciat l'Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda.

Hi ha altres cossos policials que reconeixen que la utilització de les pistoles elèctriques és un tema polèmic que ha generat un gran

debat respecte al seu ús, motiu pel qual encara no l'han introduït com a equipament de la policia local del municipi. A hores d'ara, el plantejament que tenen és només de regulació i no tenen previsió a curt termini d'incorporar-les al servei sense un estudi exhaustiu i una anàlisi d'informes sobre aquesta qüestió. És el cas de la Guàrdia Urbana de Figueres o la Policia Local d'Esparreguera, que són del parer d'esperar que el Departament d'Interior les implanti a la policia, com a màxim òrgan responsable de la seguretat del país, i que l'ús d'aquestes armes estigui avalat per informes tècnics respecte a la seguretat, informes jurídics respecte a la legalitat i protocol d'utilització.

D'altra banda, també hi ha el grup de les policies locals que obertament afirmen que no tenen pistoles elèctriques ni tenen previst incorporar-les actualment o en el futur. Cal posar èmfasi en el cas de la Policia Local de Cabriels, en què és criteri de l'alcaldia no incorporar les pistoles elèctriques a la dotació del cos policial, ni actualment ni en un futur. El motiu pel qual el comandament, sergent en cap de la policia local, no creu convenient incorporar aquest tipus d'arma a la dotació del cos és perquè, atesa la seva experiència professional en l'aplicació de l'ús de la

força en les diverses situacions pràctiques policials i en l'estudi teòric de l'ús de la força en l'àmbit acadèmic, ha arribat a la conclusió que és un element que en la ponderació del resultat pretès amb el seu ús i del resultat lesiu possible esdevé desproporcionat i, per tant, al marge dels principis bàsics d'actuació de l'article 5 de la Llei orgànica 2/1986, de forces i cossos de seguretat de l'estat, i també de la resta de normativa regional i internacional.

Juntament amb Cabriels, la Guàrdia Urbana de Lleida i la Policia Municipal de Mollet del Vallès s'han mostrat clares i contundents a l'hora d'afirmar que no en disposen i no tenen previsió d'incorporar-les en un futur. En el cas de Lleida, el cap de la GUL fonamenta la seva negativa en la informació que ha anat rebent al llarg del temps de persones expertes en la matèria.

Finalment, l'Ajuntament de Barcelona va manifestar en el seu moment (març de 2015) que no disposava de cap arma d'aquestes característiques i que en el pressupost vigent tampoc no se n'havia previst l'adquisició. Més recentment, l'actual Comissionat de Seguretat de la ciutat ha manifestat que la Guàrdia Urbana de Barcelona no té previst dotar-se d'aquest armament en el futur.

7. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

CONCLUSIONS

Generals

- Els dispositius conductors d'energia (CED), entre els quals destaquen les pistoles Taser, són armes paralitzants que descarreguen electricitat sobre la persona per immobilitzar-la momentàniament. En una gran majoria de casos aquestes descarregues provoquen contracció muscular generalitzada que indueix a una paràlisi temporal i causa a la persona afectada una caiguda al terra.
- La diferència principal entre la pistola Taser i la resta de pistoles elèctriques o dispositius conductors d'energia és que la Taser interfereix en el sistema nerviós muscular i immobilitza la persona mentre que la resta afecta únicament el sistema nerviós sensorial i produeix un dolor molt intens a la zona de contacte.
- Malgrat que se les cataloga com a armes no letals, s'ha documentat la mort de persones arreu del món després d'haver rebut les descàrregues d'aquestes armes. Els estudis no són concloents quant a la relació causa-efecte, però s'ha destacat que alguns autors que minimitzen els riscos d'aquestes armes poden tenir vinculació amb les empreses que les fabriquen, cosa que resta credibilitat a les seves conclusions.
- Pel que fa als efectes del corrent elèctric en els cossos humans, la pistola Taser proporciona un corrent, segons el fabricant, d'entre 2,01 i 3,6 mA, molt per sota del que resulta letal per a una persona sana. Les exposicions de curta durada a corrents elèctrics de menys de 10 mA es poden considerar no perjudicials per a la salut.
- Tant l'empresa fabricant com estudis independents posen de manifest que els riscos per a la salut augmenten amb relació a persones amb patologies cardíacques (duguin marcapassos o no), dones embarassades, gent gran, etc. La prohibició o recomanació de no emprar els dispositius elèctrics contra aquestes

persones topa, a la pràctica, amb la impossibilitat de conèixer aquestes situacions o factors de risc en el moment d'emprar l'arma.

- Si bé la recerca mèdica en aquesta matèria no és concloent i encara queda molt per saber, el que és indiscutible és que les armes de descàrrega elèctrica presenten riscos específics per a la salut.

A escala internacional

- La Comissió Europea no es pronuncia sobre l'ús d'aquestes armes en territori espanyol –o en qualsevol altre estat membre–, més enllà del compliment de les restriccions a la importació i l'exportació, i es limita a referir-se genèricament als deures basats en drets humans que tenen els estats membres.
- El Comitè contra la Tortura (CAT) ha afirmat en una ocasió que l'ús d'aquestes armes “provoca un dolor intens, constitueix una forma de tortura i, en alguns casos, pot fins i tot provocar la mort”. En un dels seus informes, ha assenyalat que hi hagut com a mínim dues morts directament relacionades amb l'ús de les pistoles elèctriques.
- Al Comitè per a la Prevenció de la Tortura (CPT) li preocupa l'ús abusiu que es pugui fer de les pistoles Taser. Tem que, pel fet que són armes letals, es premi el gallet amb més facilitat que amb les pistoles tradicionals. Per aquest motiu, ha elaborat uns estàndards adreçats als estats membres del Consell d'Europa.
- El CPT no es pronuncia sobre els riscos per a la salut de la utilització de les pistoles Taser, tot i que reconeix que hi ha hagut persones mortes poc després de rebre'n una descàrrega.

A Catalunya

- El Govern català desconeix el nombre de policies locals que fan ús de les pistoles elèctriques i tampoc no ha pres cap mesura per garantir-ne el control des d'una perspectiva de drets humans. Aquest desconeixement implica també no

tenir informació sobre les condicions d'habilitació, els agents que estan autoritzats a fer-les servir, la formació que reben o els supòsits d'utilització.

- Les policies locals han adquirit les pistoles elèctriques amb la intenció d'incorporar-les com un element més de l'escala de l'ús de la força abans d'utilitzar les armes de foc reglamentàries. Es valora com una eina que permet un ús gradual de la força més acurat, entremig de la defensa policial i l'arma de foc.

- Del total de 213 cossos de policia local de Catalunya, 31 disposen, com a dotació oficial, d'una pistola elèctrica tipus Taser o més, i 6 més en prospectiva. Tan sols 21 les tenen en servei.

- Hi ha constància que d'aquests 31 cossos de policia local, tan sols 5 les han fet servir en una o diverses ocasions des que les van adquirir.

- Els casos registrats en què s'han utilitzat tenen en comú que es tractava de persones agressives sota els efectes de substàncies estupefaents o begudes alcohòliques, que no entraven en raó i que era pràcticament impossible de reduir-les. No ha transcendit cap conseqüència greu de l'ús del dispositiu i en tots els casos se n'ha informat l'autoritat judicial. Malgrat això, no es pot deixar de posar en evidència que aquests usos efectius de pistoles elèctriques escapen de la recomanació del Comitè de Prevenció de la Tortura, en el sentit de no emprar les DCE en persones que no poden entendre les ordres que reben dels agents policials ni les conseqüències de l'ús dels dispositius.

- Els motius pels quals els deu cossos policials que tenen pistoles elèctriques no les tenen operatives o bé les han deixat de fer servir són principalment per manca de normativa que en reguli l'ús o per decisió del cap o la prefectura de policia.

- Estan documentades 54 unitats d'aquests dispositius per part de les policies locals de Catalunya, la majoria de la marca Taser.

- Els protocols d'actuació dels quals disposen les policies locals (22) són pràcticament idèntics i el seu contingut

coincideix amb el temari de la formació que han rebut per part de l'empresa Taser.

- La majoria dels protocols contenen prohibicions absolutes d'utilitzar l'arma Taser contra menors i dones embarassades, ja que es considera que es podria causar un mal major, però no inclouen altres col·lectius com ara persones d'edat avançada, persones discapacitades i persones especialment vulnerables. Tampoc recullen com a recomanació que no s'utilitzin contra persones que pateixin algun brot psicòtic o estiguin sota la influència de substàncies estupefaents.

- Els protocols estableixen que les armes Taser no provoquen efectes secundaris, però aclareixen que, com qualsevol arma, poden provocar danys, i l'ús abusiu, seqüeles.

- Les pistoles Taser enregistren cada vegada que se'n fa ús i aquest registre està codificat per evitar-ne l'alteració i, per tant, per evitar-ne al màxim l'ús indegut. També se'n deixa constància en la instrucció de les diligències policials que després s'envien al jutjat corresponent.

- Pel que fa als destinataris d'aquestes armes, la majoria dels cossos de policia local són de l'opinió que estan adreçades a reduir persones agressives i violentes quan la presència policial o els avisos policials no són suficients per atendre una determinada situació que suposi un atemptat il·legítim i greu contra els agents i terceres persones.

- Dels 31 cossos de policia local que disposen de DCE, 25 han rebut formació. Aquesta formació l'ha dut a terme majoritàriament la mateixa empresa distribuïdora de les armes o bé a càrrec d'empreses que fan formació per a professionals de la seguretat. La durada de la formació, d'un màxim de vuit hores, ha estat en tot cas escassa i no consta que hi hagi programes de formació continuada ni que els programes incloguin les normes internacionals en matèria de prevenció de la tortura i altres tractes cruels, inhumans o degradants.

- En general, la utilització de les armes Taser per part de la policia local es preveu

que sigui a càrrec de tots els agents que hagin superat el curs. Tan sols en quatre casos hi ha la previsió que les tinguin assignades només els caps de torn o a criteri del comandament responsable.

- La majoria de les policies locals tenen constància dels advertiments posats de manifest pel CPT, motiu pel qual han considerat necessari regular l'ús d'aquestes armes. Parteixen de la base que qualsevol arma ha d'estar controlada i regulada per evitar-ne possibles mals usos i, en cas que n'hi hagi, poder-los detectar i castigar.
- Els cossos de policia local són del parer que si bé aquestes armes no poden garantir que se'n faci un bon ús, tendeixen a assegurar un control i una regulació molt estrictes i resulten dissuasives per a les persones amb intenció de delinquir, a més d'assegurar la detecció de qualsevol irregularitat a l'hora d'utilitzar-les.
- Hi ha municipis en què s'està valorant o estudiant incorporar aquestes armes en un futur, en espera de la confecció de la normativa interna que en reguli l'ús. D'altres resten en espera que el Departament d'Interior les implanti o dels resultats de l'estudi del Síndic i de les futures recomanacions que se'n derivin. I d'altres, una minoria, reconeixen obertament que no les incorporaran per la informació que tenen dels seus efectes.

RECOMANACIONS

- Cal un debat global sobre el model de seguretat a Catalunya per analitzar-ne diversos aspectes, com ara la prevenció, la mediació i l'actuació, tenint presents les experiències més avançades i democràtiques existents avui dia.
- Cal impulsar una nova llei de policia de Catalunya que actualitzi la Llei de 1994. La nova llei i la definició de la política pública sobre seguretat hauria de conduir a una major coordinació de la Policia de la Generalitat amb les policies locals, incloent-hi la informació, i una eventual autorització, sobre el seu armament.
- De manera immediata, cal suspendre l'ús dels dispositius electrònics existents i els plans d'adquisició de noves armes Taser o similars mentre no conclougi al Parlament de Catalunya un debat profund sobre l'ús i els efectes d'aquestes armes. Aquest debat s'ha de fer també al si de l'executiu, tal com recomana el CPT.
- En cas que el debat parlamentari avaluï l'adquisició d'aquests dispositius per part de la PG-ME, cal establir unes directrius comunes sobre l'ús tant per les policies locals de Catalunya com per la Policia de la Generalitat, d'acord amb les recomanacions formulades per organismes internacionals. En aquest sentit:
  - Cal que els criteris per a la utilització d'aquest tipus d'armes s'estableixin per llei i es despleguin reglamentàriament, de forma prou clara i precisa, per evitar interpretacions àmplies que derivin en respostes desproporcionades.
  - Cal que la utilització d'aquestes armes estigui controlada mitjançant un protocol comú per a tots els cossos policials, de manera que no sigui possible cap dubte sobre aquesta utilització.
  - Cal que l'ús i el protocol definit se supediti als principis de necessitat i de proporcionalitat, segons els quals només s'han d'emprar en situacions extremes i ben definides, quan hi hagi una amenaça real i imminent per a la integritat física o la vida dels ciutadans i dels agents de policia. En cap cas s'han d'emprar només per fer complir una ordre o per fer una detenció; tampoc en el context de manifestacions o situacions de desordre públic, llevat que impliquin riscos reals i imminents per a la vida o la integritat física de persones.
- Cal que no s'utilitzin, en cap cas, contra persones vulnerables, incloent-hi gent gran, infants, dones embarassades i malalts del cor. En cas de dubte sobre alguna d'aquestes circumstàncies, cal descartar-ne l'ús.
- Cal que no s'utilitzin contra persones que, pel seu estat d'alienació, no puguin entendre les ordres que els adrecen els agents policials.
- Cal que només utilitzin aquestes armes agents de policia degudament formats, amb capacitat adequada i seleccionats entre

persones resistents a l'estrès i amb facultats de discerniment.

- Cal que s'ofereixi i es garanteixi un reconeixement mèdic a totes les persones contra les quals s'utilitzi aquest tipus d'armes.
- Cal que quedi constància escrita i informatitzada de tots els elements de l'ús d'aquestes armes per facilitar les tasques d'investigació posterior en cas d'incidències, incloent-hi un xip de memòria i càmera de vídeo.
- El Govern, mitjançant l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, ha de

revisar i actualitzar sistemàticament la formació de tots els agents de la policia catalana –autonòmica i local– per assegurar el manteniment òptim de les competències que els habiliten per utilitzar aquestes armes, des de la perspectiva dels principis i les garanties que dimanen dels principals òrgans internacionals de protecció i de prevenció de la tortura.

- Cal assegurar la plena col·laboració entre el Cos de Mossos d'Esquadra i les policies locals de Catalunya en l'acompliment de les seves tasques, i també en l'ús i la gestió que es faci d'aquest tipus d'armes.

SÍNDIC

EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Síndic de Greuges de Catalunya
Passeig Lluís Companys, 7
08003 Barcelona
Tel 933 018 075 Fax 933 013 187
sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

